

Lotta Kähkönen

Huoli kunniallisuudesta: valkoiset naiset ja luokka Joyce Carol Oatesin romaanissa *Because It Is Bitter, And Because It Is My Heart*

Barack Obaman valinta presidentiksi osoittaa, että Yhdysvalloissa on jälleen siirrytty askel kohti rodullista tasa-arvoa 1960-luvun kansalaisyhteiskunnallisen liikkeen jälkeen. Obaman menestys kertoo ennen kaikkea mustan, korkeasti koulutetun keskiluokan noususta (ks. Dickerson 2009; Miah 2009). Toive amerikkalaisen yhteiskunnan muutoksesta koulutettujen mustien miesten avulla syntyi jo viime vuosikymmenen alussa, kun musta kansalaisyhteiskunnallinen aktivisti ja sosiologi W. E. B. Du Bois (1903, 33) julisti, että afrikkalaisamerikkalaisten pelastus on mahdollista poikkeuksellisen lahjakkaiden mustien (*the Talented Tenth*) johdolla. Vaalivoitolla on voimakas symbolinen merkitys Yhdysvalloissa, jonka historiaa varjostaa orjuuden, rotuerottelun ja institutionaalisen rasismien ajanjaksot.

Vaikka rodullis-etninen tasa-arvo on edistynyt huomattavasti viimeisten neljänkymmenen vuoden aikana, rasismi ei ole kadonnut. Samaan aikaan kuilu rikkaiden ja köyhien välillä on syventynyt. Vallitsevan talouslaman myötä luokkaeroista on tulossa eniten huomiota saava sosiaalinen ero rotu- ja etnisyyssyyskysymyksien kustannuksella. Afrikkalaisamerikkalaiset ja latinot ovat edelleen kaikkein köyhimpiä kansanryhmiä verrattuna esimerkiksi valkoisiin. Rodun ja luokan suhde yhteiskunnallisen hierarkian rakentumisessa on ollut merkityksellinen Pohjois-Amerikassa kolonialiselta ajalta lähtien, mutta kansalaisyhteiskunnallisen liikkeen jälkeen syntynyt ”rotusokeus”¹ on osin hämärtänyt yhdysvaltalaisien tietoisuutta rodun ja luokan suhteista. Pohdinta rodun ja luokan suhteista vaatiikin nyt entistä hienosyisempää analyysiä.

Yhdysvaltalainen kirjailija Joyce Carol Oates tuli uransa alkuaikoina tunnetuksi tarkoista, alempien luokkien kuvauksistaan. Harold Bloomin (1987, 2) mielestä Oates, joka on itsekin lähtöisin köyhistä oloista, samastuu erityisesti juuri alemman luokan edustajiin. Kirjailija kuvaa laajassa tuotannossaan² hyvin erilaisia yhteiskunnallisia positioita edustavia henkilöitä, ei pelkää kovaosaisia. Varhaistuotanto seuraa amerikkalaisen realismin ja naturalismin konventioita, jonka merkittävimpiä esikuvia ovat Stephen Crane (1871–1900), Theodore Dreiser (1871–1945) sekä realistis-naturalistista kuvausta symbolisempaan suuntaan kehittänyt John Steinbeck (1902–1968). Kuten Steinbeckin tunnetuimmat romaanit, jotka keskittyvät kuvaamaan

1930-luvun suuren laman kourissa kamppailevia köyhiä, myös Oatesin varhaiset novellikokoelmat ja romaanit *By the North Gate* (1963), *Upon the Sweeping Flood* (1966), *A Garden of Earthly Delights* (1967) ja *Wonderland* (1971) kuvaavat valkoisia perheitä, joiden elämään 1930-luvun lama langettaa varjonsa.

Yhteiskunnan alempien luokkien kuvaus on edelleen yksi Oatesin vahvuuksista, mikä käy ilmi hänen tuoreesta romaanistaan *The Gravedigger's Daughter* (2007). Kirjailijan uudempi tuotanto tarjoaa kuitenkin kompleksisemmän näkökulman luokan merkityksiin. Köyhien ja työväenluokkaisten kuvaus yhdistyy 1990-luvun alussa kiinnostavalla tavalla rodun ja etnisyyden teemoihin, ja erityisesti romaani *Because It Is Bitter, And Because It Is My Heart* (=BB, 1990)³ tuo uusia näkökulmia rodun ja luokan välisiin suhteisiin. Oates kuvaa romaanissa rotuerottelun aikaa Yhdysvalloissa 1950-luvulta 1960-luvulle. Paluu menneisyyteen tulee nähdä myös yrityksenä ymmärtää nykytilannetta, jossa rasismien perintö edelleen vaikuttaa. Romaani esittelee neljä, sosiaalisesti erilaisissa positioissa olevaa perhettä: Garlockit, Courtney, Fairchildit ja Savaget. Kuvauksen keskiössä ovat kahden perheen lasten, Iris Courtneyn ja Jinx Fairchildin, tarinat. Uudempi tuotanto tarjoaa myös kiinnostavan ulottuvuuden 1990-luvulla amerikkalaisessa populaarikulttuurissa lisääntyneeseen köyhien valkoisten representaatioihin. Huomio köyhiin valkoisiin ja ylipäänsä valkoisuuteen 1990-luvun alussa on ilmiö, joka on nähty yhteydessä rodun merkityksen problematisoitumiseen ja valkoisen identiteetin kriisiytymiseen (Winant 1997; Kincheloe & Steinberg 1998). Myös valkoisuuden tutkimus virisi 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa. Tutkijat analysoivat valkoisuuden sosiaalista rakentumista ideologiana, joka on sidottu sosiaaliseen statukseen. Yhdysvalloissa erityisesti historioitsijat ovat tutkineet valkoisuuden ja luokan välisiä suhteita.

Kirjallisuudentutkijat eivät ole kiinnittäneet huomiota rodun ja luokan välisiin suhteisiin saati valkoisuuden rakentumiseen Oatesin tuotannossa. Valtaosa Oates-tutkijoista pitää identiteettiä keskeisenä teemana kirjailijan tuotannossa.⁴ Valkoisen identiteetin rakentumista tai ylipäänsä identiteetin eri osatekijöiden suhteutumista toisiinsa ei ole kuitenkaan tutkittu lainkaan. Brenda Daly (1996, 193) käsittelee rodun teeman merkitystä romaanissa *Because It Is Bitter, And Because It Is My Heart* ja tulkitsi teosta Oatesin kritiikkinä rasistista yhteiskuntaa vastaan. Dalykään ei analysoi valkoisuuden konstituutumista tutkimuksessaan, joka keskittyy Oatesin tekijyyden moniäänisyyteen. Artikkelissani tarkastelen köyhien valkoisten ja työväenluokkaisten henkilöihahmojen kuvausta romaanissa *Because It Is Bitter, and Because It is My Heart*. Analyysini kohteena ovat erityisesti naishenkilöhahmot, joiden kuvaus paljastaa hienosyisesti identiteetin eri osatekijöiden rakentumisen suhteellisuuden. Yhdysvalloissa, kuten muissakin kansallisvaltioissa, identiteettien tuottamiseen liittyy epätasa-arvoisuutta ja ulossulkemista. Rotua, sukupuolta ja luokkaa käsitteleviä artik-

kelissa paitsi identiteettiä määrittävinä tekijöinä, myös keskeisinä epätasa-arvoon vaikuttavina tekijöinä. Pyrinkin havainnollistamaan, miten Oatesin romaani kuvaa niiden suhteita toisiinsa sekä valtaan ja miten ne vaikuttavat sosiaaliseen kerrostumiseen ja epätasa-arvon rakentumiseen. Näin avaan kysymyksiä siitä, miten romaani kuvaa erontekojen ja epätasa-arvon koosteista dynamiikkaa erityiseen historialliseen ja kulttuuriseen kontekstiin liittyen. Lähestymistapani on intersektionaalinen⁵ ja sitoutuu jälkistrukturalistiseen teoretisointiin, jossa korostetaan subjektien ja identiteettien kerrostuneisuutta ja suhteutumista lukuisiin eri diskursseihin.

Identiteettiin liittyvät käsitteet ja kategoriat vaativat kriittistä pohtimista ja purkamista. Esimerkiksi rotu on problemaattinen käsite, josta on tutkimuksessa pyritty pääsemään kokonaan eroon. Silti se on edelleen otettava huomioon pyrittäessä ymmärtämään identiteettien rakentumista nykypäivän Yhdysvalloissa. Luokan representaatio, jota siis tarkastelen intersektionaalisesti suhteessa rotuun ja sukupuoleen, saa kuitenkin artikkelissani enemmän huomiota, sillä juuri luokkaerot avaavat romaanisssa kiinnostavia näkökulmia tutkimaani problematiikkaan. Jälkimodernille maailmalle on tyypillistä subjekteja ja identiteettejä koskeva lisääntynyt säätely ja jatkuvat muutokset, mikä otetaan huomioon nykytutkimuksessa. Myös sosiaalinen kerrostuminen ja luokkapositoiden rakentuminen ymmärretään dynaamisina ilmiöinä. Luokat tulee nähdä jatkuvassa muotoutumisen prosessissa, jossa niitä jatkuvasti tuotetaan, puretaan ja uudelleen muotoillaan (Therborn 1983, 39; Skeggs 2004, 5). Luokat eivät ole enää yksiselitteisesti tunnistettavissa tai määriteltävissä pelkästään tulojen tai muiden materiaalistien tekijöiden perusteella, sillä niihin vaikuttavat myös sukupuoli, ikä, etnisuus, rotu, koulutus ja muut tekijät. Luokkaa tuleekin lähestyä ilmiönä, joihin vaikuttavat sekä taloudelliset että kulttuuriset tekijät (Kivimäki 2009, 7; Pajala 2009, 20).⁶ Artikkelissa analysoin luokkaa ensisijaisesti intersektionaalisesti kulttuurin ja identiteetin rakentumisen näkökulmasta, koska Oatesin romaani *Because it is Bitter, And Because It Is My Heart* ei keskity kuvaamaan niinkään materiaalisia eroja ja taloudellisten suhteiden aiheuttamaa epätasa-arvoisuutta, toisin kuin esimerkiksi monet varhaistuotannon romaanit. Sen sijaan se kuvaa, miten eri tekijät yhdessä vaikuttavat sosiaalisiin statuksiin ja hierarkian rakentumiseen.

Yksi keskeisistä väittely aiheista luokan teoretisoinnissa on ollut tulisiko luokka ymmärtää taloudellisiin suhteiden (marxilainen perinne) vai statuksen (weberiläinen perinne) aiheuttaman epätasa-arvon tuottajana. Sosiaalisella statuksella viitataan kunniallisuuteen ja arvostukseen, jotka määrittyvät muun muassa suhteessa elämäntapaan ja kulutustottumuksiin. Max Weberin ajatuksia seuraten monet sosiologit alkoivat 1980-luvulla korostaa elämäntavan ja kulutuksen merkitystä luokan määrittäjänä. Nojaan lähestymistavassani kuitenkin Pierre Bourdieu'hon ja hänen ajatteluaan hyödyntävään Beverly Skeggsiin. Bourdieu kehittää luokan käsitettä Marxia ja Weberiä

pidemmälle kiinnittämällä huomiota useisiin vaikuttaviin tekijöihin. Hän tähdentää, että luokka on kompleksinen konstruktio, jota ei määritä pelkästään ammatti tai varallisuus vaan “[k]aikkien relevanttien ominaisuuksien suhteiden rakenne” (Bourdieu 1984, 106). Skeggsin tutkimuksessa korostuu bourdeaulainen lähtökoh- ta siitä, miten luokkaan liittyvää epätasa-arvoa tuotetaan ja ylläpidetään arkielämässä yksilöiden toiminnan kautta. Lisäksi Skeggs soveltaa Bourdieun ajatuksia sosiaalisen tilan muotoutumisesta ja analysoi, miten sukupuoli ja luokka vaikuttavat arvoihin, sosiaalisiin positioihin ja liikkuvuuteen. Oatesin romaani havainnollistaa mielestäni hyvin juuri sitä, miten hierarkia ja epätasa-arvo rakentuvat arkipäiväisessä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja millaisia rajoituksia sosiaalisella liikkuvuudella on yhdysvaltalaisessa kontekstissa.

Garlockin perhe ja stereotyyppien peili

Oatesin romaanissa Garlockit edustavat köyhää valkoista perhettä. Perheen jäsenten representaatio reflektoi kulttuurisidonnaisia stereotyyppjeä. Yhdysvalloissa niin kut- suttu ”valkoinen roskaväki” on erityisesti valkoisten keskiluokkaisten ja työväenluok- kaisten mielikuvissa elävä kategoria. Köyhille valkoisille on historian kuluessa keksit- ty koko joukko halventavia nimityksiä. Nimitykset viittaavat erityisesti etelävaltioissa maalla asuviin köyhiin. Yleisessä käytössä oleva termi ”white trash”, ”valkoinen roska- väki”, on alunperin 1830-luvulla etelän mustien orjien käyttämä pejoratiivinen nimitys köyhistä valkoisista palvelijoista (Newitz & Wray 1997, 2; Wray 2006, 42). Myöhem- min se levisi laajempaan käyttöön, erityisesti keskiluokkaisten valkoisten sanavaras- toon (Wray 2006, 43). ”Hillbilly”-sanalla viitataan puolestaan ihmisryhmään, joka elää maaseudulla, etelän Appalakkien ja Ozark-vuorten seutuilla (Harkins 2004, 5; Ma- son 2005, 41). Hillbillyjä ei tutkijoiden mukaan määritä pelkästään maantieteellinen asuinpaikka tai köyhyys vaan myös tietynlainen elämäntapa, käyttäytyminen ja taipumus ylittää tai vastustaa moderniteetin myötä vahvistuneita kulttuurisia normeja. Carol Masonin mukaan Appalakkien vuoriston väkeä on kuvattu 1700-luvulta läh- tien keskiluokkaisten sukupuoliroolien ja seksuaalisten rajojen ylittäjinä (2005, 42). Sekä hillbillyihin että valkoiseen roskaväkeen yhdistetty kuvasto on toiminut heijas- tumana maaseudun menneisyyden romantisoidusta sankaruudesta ja primitiivisestä, esimodernin ja sivistymättömän yhteiskunnan elämäntavasta vastakohtana edistyk- selliselle, teollistuneelle ja urbanisoituneelle Amerikalle (Cameron 2002, 412; Algeo 2003, 32; Harkins 2004, 6–7; Mason 2005, 43; Wray 2006, 50).

Oatesin tuotannossa henkilöhahmot, joihin viitataan valkoisena roskaväkenä, eivät aina välttämättä ole kotoisin etelästä tai maaseudulta. Sen sijaan heille on lei- mallista kokemukset väärässä paikassa olemisessa, mikä johtuu usein siitä, että he ovat joutuneet muuttamaan kotipaikkakunnaltaan. Esimerkiksi Garlockin perhe on

muuttanut Hammondin pikkukaupunkiin (New Yorkin osavaltion pohjoisosaan) Länsi-Virginiasta 1940-luvun alussa. Perheellä on huono maine naapurustossa, ja etenkin perheen poika, ”Little Red” Garlock herättää pahennusta rikkomalla sääntöjä ja käyttäytymällä huonosti. Sääntöjä hän rikkoo vain sen verran, ettei joudu ongelmiin poliisin kanssa. Hän tunkeutuu luvatta ihmisten pihoille ja särkee tavaroita silkkää pahansuopuuttaan (BB, 107). Kerran hän “[t]unkeutui erään naisen taloon sanoen tarvitsevansa vessaa ja virtsasi naisen keittiön lattialle [–]” (BB, 108).⁷ Sopivaisuuden rajojen ylittäminen suhteutuu vallitseviin, moderniteetin myötä vahvistuneisiin normeihin ja korostaa eräänlaista vapaudenilmaisua urbaanin ja sivistyneen elämäntavan rajoitteista. Pojankoltiainen vaikuttaa olevan tietoinen ”vapaudenilmaisunsa” toteuttamisen rajoista, koska osaa toimia niin, että välttyy rangaistuksilta. Tässä on syytä ottaa kuitenkin huomioon, ettei kerronta tapahdu Little Redin näkökulmasta, vaan perustuu työväenluokkaisten naapureiden puheisiin.

Garlockit määritellään romaanin alussa, kun Little Redin ruumis löytyy joesta. Romaanin alku toimii johdatuksena Hammondissa vallitsevaan yhteisölliseen hierarkiaan ja ennakoii henkilöhahmojen välisiä eronpelejä, jotka rakentuvat ennen kaikkea rodun ja luokan ehdoilla. Kun kalastajan tekemästä ruumishavainnosta soiteetaan poliisille, poliisi haluaa ensimmäiseksi tietää onko kyseessä ”valkoinen vai värillinen” mies (BB, 5). Poliisi kutsuu löytöpaikalle Garlockin perheen edustajia ruumista tunnistamaan. Kertoja korostaa, että kyseessä ei ole pojan vanhemmat:

Ei Little Redin äiti, joka tunnetaan sairaalloisesta ja arvaamattomasta käytöksestään – ’hänellä ei ole kaikki päässä ihan kohdallaan’ – eikä Little Redin isä, joka ei asu perheen kanssa samassa osoitteessa Gowanda-kadulla, tosin hänen tiedetään oleilevan Hammondin alueella (BB, 6–7).⁸

Kerronnan näkökulma on fokalisoitu tapahtuman todistajan näkökulmaan, joka seuraa miten sanomalehtikuvaaja ottaa kuvia ja miten poliisi puhuu naapuruston miehille. Kertojaa on vaikea identifoida täsmällisesti, sillä se tuntuu häilyvän tapahtumiin osallistuvan ja niistä ulkopuolella olevan havainnoijan välillä. Samoin kuin edellä mainitussa Little Red-esimerkissä, kertojan välittämät tiedot viittaavat kuulopuheisiin, joiden avulla luodaan kuvaa Garlockeista normista poikkeavana perheenä. Heistä kerrotaan yksityiskohtia, jotka yhdistyvät kulttuurisiin stereotyyppihin köyhistä valkoisista: he ovat väkivaltaisia, viinaan meneviä ja tuottavat runsaasti jälkikasvua. Heidän sanotaan olevan ”sellainen perhe”, joka on alunperin etelästä ja joilla on paljon lapsia ja sukulaisia (BB, 7).

Tunnetut köyhien valkoisten stereotyypit Yhdysvalloissa juontavat juurensa 1800-luvun puoliväliin. Monet niistä voidaan jäljittää rotuhygieniaan perustuviin tutkimuksiin, joita tuotettiin 1880-luvulta 1930-luvulle.⁹ Tutkijat pyrkivät tieteellisesti todistamaan, että maaseudun köyhät valkoiset perheet olivat geneettisesti dege-

neroituneita. Neil Foley'n mukaan eugeniikkatutkimukset vaikuttivat merkittävästi samaan aikaan syntyneisiin ajatuksiin köyhistä valkoisista uhkana ”pohjoiselle” rodulle. Tuolloin ajatukset tukivat etelän valkoisten köyhien syrjäyttämistä kapenevasta valkoisuuden kategoriasta. (Foley 1999, 5–6.) Eugeniikkatutkimuksissa esitettyjä väitteitä popularisoitiin suurelle yleisölle näyttelyissä ja markkinatapahtumissa, mikä vakiinnutti kuvaa maaseudun köyhistä valkoisista moraalittomina, laiskoina, likaisina, rikollisina ja perversseinä (Wray 2006, 95).

Naapuruston miehet, jotka ovat uteliaisuuttaan kokoontuneet jokivarteen seuraamaan tapahtumien etenemistä, paheksuvat selvästi Garlockeja:

Haugen, Lukacs, McDermott...he kaikki tuntevat Vernon Garlockin, hän on kaveri, jolle puistellaan päätä, kova juomaan, kiivasluonteinen, aina jonkin sorttisissa vaikeuksissa... ja hänen lapsensa, etenkin hänen vanhimmat poikansa, kaikki tietävät millaisia he ovat. (BB, 8.)¹⁰

Kaikki yhteisön jäsenet tuntuvat tietävän, millaisia ”he” ovat, vaikka kukaan ei tunne Garlockeja henkilökohtaisesti. Tosin naapurusto ei käyttäisi perheestä halventavaa nimitystä ”köyhä roskaväki”, kuten tekstiesimerkkiä seuraavan kappaleen sulkuihin asetetussa lauseessa huomautetaan: ”(’Valkoista roskaväkeä’, jotkut Hammondin asukkaat saattaisivat sanoa, mutta eivät nämä: nämä ovat naapurin väkeä, joiden harkintakyky on hienostuneemmin säädeltä)” (BB, 8).¹¹ Naapurusto, joka tekopyhydessään ei kutsuisi Garlockeja valkoiseksi roskaväeksi, korostaa kielenkäyttöään omaa luokkapositiotaan: pidättäytyminen epäkorrekteista ilmaisusta on signaali paremmasta sosiaalisesta asemasta. Naapurusto muodostaa yhteisön, jossa ”me” erotetaan hierarkiassa alemmaksi määritetyistä ”heistä”. Romaanissa kerronta kiinnittää toistuvasti huomion siihen, miten naapurusto puhuu Garlockeista ja mitä se kertoo heidän asenteistaan. Stereotyypit tunnistava lukija saattaa aluksi samastua naapurustoon, mutta kerronnan tavoitteena on myös haastaa hänet erittelemään omia asenteitaan ja ottamaan niihin etäisyyttä. Tämä tavoite korostuu kerronnan edetessä syvemmälle keskeisten, työväenluokkaa edustavien henkilöhahmojen kuvauksessa.

Kunniallisuus työväenluokkaisen naisen huolena

Oatesin romaanissa kunniallisuus on leimallisesti työväenluokkaisten henkilöhahmojen huolenaihe. Naapuruston väki ja siihen kuuluva Courtney'n perhe on jatkuvasti huolissaan statuksestaan, mikä paljastuu muun muassa heidän tarpeessaan luokitella ihmiset kunniallisiin ja ei-kunniallisiin. Esimerkiksi Vernon Garlock saa heissä aikaan paheksunnan eleitä kuten päänpuistelua. Beverly Skeggs eksplikoi, miten luokkajaot tehdään usein kunniallisuuden perusteella (1997, 2–3). Luokan merkitsijänä kunniallisuuden vaatimus vaikuttaa siihen “[m]iten puhumme, kenelle puhumme ja miten luokittelemme toisia” (mt., 1). Kunniallisuus koskee Skeggsin mukaan etenkin työväenluokkaisia,

jotka joutuvat usein leimatuiksi epäkunniallisiksi. Luokan tuottamisessa kunniallisuus on ollut keskeinen merkittäjä etenkin suhteessa feminiinisyyteen ja kansalaisuuteen. (mt., 2–3.) Kunniallisuus ominaisuutena liitetään yleisesti keskiluokkaiseen ja korkean sosiaalisen statuksen omaaviin ihmisiin, joiden ei tarvitse huolehtia siitä. Vaikka luokka onkin vahvasti kulttuuri- ja kontekstisidonnainen kategoria, kunniallisuuden vaatimus on länsimaissa varsin yleinen luokkaerojen rajanvetoihin liittyvä piirre.

Rita Felski huomauttaa, miten tutkijat asettavat usein keskiluokan ja työväenluokan toisilleen vastakkaisiksi kategorioiksi ja unohtavat luokan hienosyisemmät jaot. Felski nimeää alemman keskiluokan esimerkkinä ambivalentimmasta sosiaalisesta asemoitumisesta, joka ei asetu edellä mainittuun vastakkainasetteluun (2000, 35). Alempi keskiluokka näkee itsensä kulttuurisesti ylempiä arvoisena suhteessa työväenluokkaan, mutta siltä puuttuu kulttuurinen pääoma ja taloudellisiin tuloihin liittyvä valta, joka on ammattilaisilla ja johtavalla luokalla. Kun otetaan huomioon yhdysvaltalainen luokkajako Oatesin romaanin kuvaamassa ajassa, naapuruston väki edustaa nimenomaan työväenluokkaa. Felskin huomio luokkien hienosyisistä jaoista on silti vartenotettava eriteltäessä fiktiivisessä Hammondissa vallitsevaa, sosiaalisiin statuksiin perustuvaa nokkimisjärjestystä. Lähemmin tarkasteluna työväenluokkaa edustavat henkilöhahmot jakaantuvat erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin, joita määrittävät myös rotu, sukupuoli, ikä, koulutus ja saavutettu sosiaalinen status. Esimerkiksi sukupuoli strukturoi merkittävästi sitä, miten he käyttäytyvät arkitilanteissa ja tuottavat minäänsä. Kunniallisuuden vaatimus aiheuttaa levottomuutta eniten työväenluokkaa edustaville valkoisille naisille, mikä ilmenee Persia Courtneyyn ja hänen tyttärensä Iriksen kuvauksissa.

Kuvaus Persian ja Vesta Garlockin (Vernonin vaimo) kohtaamisesta kadulla havainnollistaa hyvin työväenluokkaisen valkoisen naisen huolta kunniallisuudesta. Persia kiinnittää huomiota muun muassa Vestan outoon puhetapaan: “Hänen äänensä oli matala, käheä ja raapivan kuuloinen, kuin teräsvillaa olisi hangattu paistinpannuun, mutta Persia tunnistaa aksentin: hillbilly” (BB 13–14).¹² Kun Vesta kähisee Persialle, että joku “nekru” (*nigra*) seuraa häntä, tämä teeskentelee, ettei ymmärrä. Persia haluaa näin painottaa, ettei sopimaton sana “nekru” kuulu hänen sanavarastoonsa. Lisäksi hän haluaa mahdollisimman nopeasti eroon Vestasta:

Persia [--] ei ole henkilö, joka sietää mielellään hölmöjä. Eikä hän ole henkilö, joka tuntisi sympatiaa sellaista hullua porukkaa kohtaan kuin Vernon Garlockin vaimo, jonka omaisten ei pitäisi antaa tämän harhailla vapaasti ympäriinsä; Persia ajattelee, että ehkä tämä hullu porukka aiheuttaa itse ongelmansa; kovan onnensa, ja jopa ulkonäkönsä, laikukkaan ihon ja puuttuvat hampaat. (BB, 14.)¹³

Nimittäessään Garlockeja “hulluksi porukaksi” Persia viittaa köyhiin valkoisiin. Hänen puheessaan ilmenee yhdysvaltalaisessa kontekstissa yleisesti vallitseva käsitys siitä, että

köyhät valkoiset ovat itse vastuussa vastoinikämisistään. Merkillepantavaa on myös se, miten Vestan ulkonäkö häiritsee Persiaa. Hänen mielestään pelkkä ajatus siitä, että joku mies katsoisi tätä ”rähjäistä harppua” (*beat-up hag*) himoiten “[o]lisi koominen ellei se olisi niin sääliittävä [-]” (BB, 15).¹⁴ Vestan ulkomuodon päivittely paljastaa Persian pakkomielteen kunniallisesta valkoisen naisen ruumiista, joka ilmentää pait-si luokkaa, myös valkoisuutta, feminiinisyttä ja heteroseksuaalisuutta. Kuten Skeggs esittää, ruumiillinen dispositio toimii merkittävänä luokan signifioijana (1997, 82).¹⁵ Luokan, sukupuolen, rodun ja seksuaalisuuden välisten suhteiden ruumiillistaminen on toimintaa, johon sisältyy paljon sääntelyä. Sääntelyn määrä ilmentää naisten huolta siitä, miten heidät nähdään ja millaisina he haluavat tulla nähdyiksi. (mt., 82–83.) Vestan ulkomuoto, puhetapa ja eleet näyttäytyvät Persialle valkoisen keskiluokkaisen naisen normeja rikkovina. Vesta toimiikin Persialle pelottavana esimerkkinä epäkelvosta valkoisen naisen ruumiista. Persia ei yhdistä Vestan rähjäisyyttä köyhyyteen ja surkeisiin materiaalsiin olosuhteisiin, vaan tulkitsee sitä piittaamattomuudesta ja mielenvikaisuudesta johtuvana. Tämäkin otaksuma pohjautuu 1800-luvun eugeniikkatutkimusten myötä syntyneeseen stereotyyppiin, jonka mukaan hillbillyt ovat geneettisesti degeneroituneita, mikä ilmenee mielisairauksina tai jälkeensä jääneisyytenä.

Kun Persian tytär, Iris, tapaa vuosia myöhemmin sairaalassa Vestan sukulaisen, Edithin, käy ilmi, ettei Vesta ehkä ollutkaan järjiltään. Iris on tapaamassa sairaalassa alkoholismin myötä kroonisesti sairastunutta Persiaa. Edith kertoo Irikselle, että Vestalle menee nyt hyvin:

“[-]. Kerro äidillesi, että Vesta-tädillä menee nyt todella hyvin...hän palasi takaisin Länsi-Virginiaan, josta hän ei olisi alunperinkään halunnut lähteä pois...naisparka oli onneton täällä. Eikä häntä ole moittiminen; ilkeä ilma, jota pitää sietää täällä ja” – luoden pälyilevän katseen lähellä olevaan vastaanoton hoitajaan – “kaikenlaiset ihmiset joihin törmää ja jotka ei piittaa hittojakaan siitä oletko elossa vai kuollut sen jälkeen kun ne kuulee, että et ole *rikas*. [-]”. (BB, 229.)¹⁶

Edith tarjoaa aivan toisenlaisen näkemyksen Vestasta kuin se, mikä välittyi Persian näkökulmasta. Edithin kertoman perusteella syy Vestan outoon käytöksen on siinä, että tämä oli onneton. Tämä taas johtui Edithin selitystä tulkiten väärässä paikassa olemisen tunteista ja sosiaalisesta diskriminoinnista. Ironista kyllä, Persia makaa nyt surkeassa tilassa sairaalassa. Hän on alkoholisoitunut vastoinikäymisten ja sosiaalisen statuksen laskun aiheuttaman häpeän myötä. Persian tila puolestaan aiheuttaa Irikselle niin voimakkaita häpeän tunteita, että hän päättää äidin kuoleman jälkeen jättää menneisyyden taakseen. Iris edustaa nuorempaa sukupolvea, jolla on koulutuksen avulla mahdollisuus sosiaaliseen liikkuvuuteen. Lähtiessään yliopistoon hän pyrkii määrätteisesti nostamaan luokka-asemaansa. Työväenluokkaisesta menneisyydestä häntä jää kuitenkin muistuttamaan edelleen läsnä oleva voimakas tarve ruumiillisen toiminnan

sääntelyyn ja siihen liittyvät häpeän tunteet. Sekä Persian että Iriksen edellä kuvatut tunteet liittyvät huoleen kunniallisuudesta.

Köyhien valkoisten stereotyyppit ovat Yhdysvalloissa palvelleet etenkin keskiluokkaisten etuja. Anthony Harkinsin mukaan köyhiä valkoisia on haukuttu ja käytetty negatiivisena vastaesimerkkinä kiinnitettäessä huomiota kehittyneen yhteiskunnan etuihin (2004, 4). Kuten Harkins esittää, nimittely ei pönkitä ainoastaan keskiluokkaisten ja yläluokkaisten valkoisten vaan myös työväenluokkaisten omanarvontunnetta (mt., 6). Myös John Hartiganin mukaan valkoinen roskaväki elää erityisesti keskiluokkaisten ja työväenluokkaisten valkoisten peloissa ja fantasioissa (1997, 50). Oatesin romaanissa Garlockin merkitys valkoisen roskaväen perikuvana korostuu suhteessa työväenluokkaisiin henkilöihämmöihin, joille on tyypillistä pyrkimys olla keskiluokkaisia tai nähdä itsensä keskiluokkaisina. Esimerkiksi juuri Persialle Vesta toimii sosiaalisena toisena. Persian alentuva asenne ja tarve sosiaaliseen toiseen tulee ymmärrettävämmäksi, jos tarkastelemme lähemmin hänen asemaansa valkoisuuden sisällä. Tarve korostuu Jim Crow -ajan kontekstissa, jossa valkoisuuteen liittyvää valta-asemaa vahvistetaan rotuerottelun avulla.

Courtneyn perhe on jatkuvasti rahavaikeuksissa, koska Persian aviomies on usein työttömänä ja tuhlaa rahojaan vedonlyöntiin. Persia, jonka status määrittyy pääosin aviomiehen statuksen kautta, pyrkii parhaansa mukaan ylläpitämään itsestään kuvaa keskiluokkaisena valkoisena naisena. Huoli statuksesta on läsnä arkipäivän tilanteissa, joissa hän on muiden katseen kohteena, esimerkiksi jo aikaisemmin kuvatussa Vestan kohtaamisessa:

[--] Persia on tietoinen ihmisistä kadulla, jotka tuijottavat heitä. Tuijottavat Vesta Garlockia ja *häntä*. Persia Courtney'ta ja hänen punertavan vaaleaa tukkaansa, "mansikanvaaleaa" kuten sitä kutsutaan, hänen mustavalkopilkullista silkkileninkiään, piikkikorkoisia kiiltonahka-avokkaitaan... sievää asua, jota hän käyttää toimessaan (Persia ei viittaa siihen sanalla "työ") emäntänä Lambertin teehuoneella keskustassa. Persia Courtney, Duke Courtneyn vaimo, ja Garlockin hillbilly-nainen, joka paasaa hänen korvaansa jotakin "nekrusta" [--]. (BB, 15.)¹⁷

Persia arvioi miten muut näkevät hänet Vestan rinnalla. "Hillbilly-nainen" toimii kontrastina korostaen Persian huoliteltua ulkoasua ja naisellisuutta. Feminiinisyyden sellaisena kuin sen länsimaissa ymmärrämme, luotiin Skeggsin mukaan 1800-luvun lopussa keskiluokkaisen naisen ominaisuutena. Keskiluokkaiselle naiselle poikkeavana toisena koodattiin työväenluokkainen musta ja valkoinen nainen. Keskiluokkaiset naiset kykenivät hyödyntämään feminiinisyyttään tuottaakseen ja ylläpitääkseen itsensä ja muiden välistä eroa. Heidän tapansa ilmaista feminiinisyyttä ja statusta ulkoasun välityksellä toimi keinona arvostella niitä, jotka eivät edustaneet oikeanlaista feminiinisyyttä. (Skeggs 1996, 99.) Persian tapa verrata itseään Vestaan seuraa samansuuntaista

tavoitetta eron tekemisestä ja tukee hänen mielikuvaansa itsestään keskiluokkaisena ja ideaalista feminiinisyyttä edustavana naisena. Vestan räikeä, norminmukaisen ihanteen rikkova hahmo on Persiasta kiusallinen, mutta herättää hänessä samalla mielihyvää. Olemuksellaan Vesta paitsi vahvistaa Persian mielikuvaa itsestään keskiluokkaisena myös helpottaa hetkeksi hänen pelkoaan omasta epävakaisesta asemastaan suhteessa normiin. Persia kertoo mielihyvän tunnetta kuvittelemalla useaan otteeseen, miten hän kertoo Vestan kohtaamisesta aviomiehelleen ja miten he sitten nauravat yhdessä tapaukselle (BB, 19). Ajatus tehostaa eron ylläpitämisen pyrkimystä hänen itsensä ja Vestan, tietävän subjektin ja tiedon objektin, välillä. Kerronnan tavoite onkin korostaa, miten eronteko vahvistaa Persian sosiaalista statusta keskiluokkaisena naisena, jollaisena hän haluaa muiden itsensä näkevän.

Rotuerottelun aika ja monisyiset suhteet

Romaanin kerronta hyödyntää erilaisia sosiaalisia ryhmiä edustavien henkilöhahmojen näkökulmia rotuerottelun porrastaman sosiaalisen järjestyksen havainnollistamisessa. Eri osapuolien asenteet kuvataan tarkasti. Valkoisten ja afrikkalaisamerikkalaisten välisissä suhteissa rotuero nousee luokkaeron edelle, mutta luokka ei silti menetä merkitystään. Tämä ilmenee afrikkalaisamerikkalaisen perheenäidin, Minnie Fairchildin, kuvauksessa. Minnien puheessa korostuu paitsi Garlockien valkoisuus myös heidän alhainen luokkastatuksensa. Hän ei epäröi käyttää Garlockeista nimityksiä ”valkoinen roskaväki” tai ”arvoton mulkkupää hillbillyporukka” (*worthless peckerhead hillbillies*) (BB, 136). Toisin kuin Persia Minnie ei ole huolissaan statuksen laskusta. Rotuerottelun vuoksi Fairchildit ovat sosiaalisen hierarkian pohjalla, ja rotu määrittää heidän asemaansa vahvemmin kuin luokka. Minnie itse näkee perheensä kunniallisempana ja statukseltaan ylemmässä asemassa olevana kuin Garlockit. Fairchildien materiaaliset olosuhteet ovat huomattavasti paremmat kuin valkoisella Garlockin perheellä: Milliellä on vakituinen työpaikka valkoisen lääkärin, tohtori O’Shaughnessyn, vastaanotolla, ja vaikka aviomies on työtön, Fairchildit omistavat pienen omakotitalon, jossa he asuvat.

Minnie ei mielellään ”arvostele valkoista väkeä”, ainakaan yläluokkaista valkoista työnantajaansa (BB, 13). Garlockit hän kuitenkin tuomitsee epäröimättä perheenä, joka edustaa kaikkia valkoisten ihmisten huonoja puolia:

”*Garlock!* Kaikki tietää mitä *Garlock* tarkoittaa tässä kaupungissa! Pelkkää roskaväkeä! Saastaa! Alhaisimmista alhaisinta! Siinä on jo tarpeeksi, että vatsaa suorastaan väöntää kaikki se hössötys sanomalehdessä, poliisi kyselee kysymyksiä! [--]. Hillybilly-roskaväki hakkaa ja tappaa omia vaimojaan ja lapsiaan... pahinta sorttia valkoista porukkaa, oikeita natsveja lukuun ottamatta. Ja jos kyseessä olisi ollut musta poika, ketään ei kiinnostaisi pirunkaan vertaa!” (BB, 136).¹⁸

Minnien viittaus sanomalehden hössötykseen liittyy Little Redin ruumin löytymistä seuranneeseen kohuun. Kohu ärsyttää Minniä, koska se muistuttaa häntä rotujen välisestä epätasa-arvosta. Minnien päätelmä siitä, että jos kyseessä olisi ollut afrikkalais-amerikkalaisen pojan kuolema, ketään ei kiinnostaisi selvittää tapausta, vastaa todenmukaisesti rotuerottelun ajan käytäntöjä. Poliisitutkintaa olisi tuskin siinä tapauksessa edes käynnistetty.

Minnien kaunainen asenne kuvaa hyvin rotuerottelun ajan realiteettia: afrikkalais-amerikkalaisten asennoituminen köyhiin valkoisiin Jim Crow -ajanjakson aikana oli todellisuudessaakin vihamielinen. Constance Penly muistelee, miten kunniallisille mustille ihmisille valkoinen roskaväki edusti ”alhaisimmista alhaisimpia” (1997, 90). bell hooksin mukaan rotuerottelun ajan valkoisten köyhien ja afrikkalaisamerikkalaisten välisen kahnauksen aiheutti se valta ja etuoikeus, joka suotiin kenelle tahansa valkoihoiselle ihmiselle (2000, 111).¹⁹ Kuten edellinen tekstiesimerkki havainnollistaa, Minnien närkästys liittyy juuri valkoisten nauttimaan etuoikeuteen. Garlockit eivät materiaalisesti juuri hyödy valkoihoisuuden tuomista eduista. Silti valkoisuudesta on heille viimekädessä etua. Tämä ilmenee esimerkiksi Hammondin tilallisessa segregaatiossa, jossa eri kaupunginosien asutusta säännellään rodun ja luokan perusteella. Sekä Garlockit että Fairchildit asuvat samassa kaupunginosassa, mutta Fairchildit eivät saa vuokrata taloa, Minnien sanoja lainaten, ”valkoisen väen liljanvalkeasta korttelista” (BB, 139), missä Garlockin ränsistyvä vuokratalo sijaitsee.

Millien toteamus, että vain ”oikeat natsit” ovat pahempia kuin Garlockit, viittaa valkoisten harjoittamaan rasismiin. Hän tuo tässä esille tunteitaan liittyen afrikkalais-amerikkalaisiin kohdistuvaan, epäoikeudenmukaiseen rasismiin. Fairchildit ovat kokeneet sen karvaasti nahoissaan, kun pieni valkoinen koululaistytö näkee sattumalta painajaisia koulun talonmiehenä toimivasta Fairchildin perheen isästä, Woodrow’sta. Tämän seurauksena Woodrow erotetaan työstään. Minnielle Garlockit, jotka ovat tunnettuja avoimen rasistisesta asenteestaan, toimivat valkoisten harjoittaman rasismin syntipukkeina. Garlockit käyttäytyvätkin avoimen rasistisesti vahvistaen näin yhtä köyhiin valkoisen yhdistettyä stereotyyppiä. Esimerkiksi Little Redillä oli tapana huudella Minnien pojalle Jinxille rasistisia solvauksia: ”Iso, mehevän musta neekerin kyrpä!” (BB, 113).²⁰ Little Redin huutelut hyödyntävät rasistista stereotyyppiä mustien miesten sukuelinten isosta koosta, mikä juontaa juurensa 1800-luvulla syntyneestä myytistä afrikkalaisamerikkalaisista miehistä yliseksuaalisina. Välillinen viittaus vanhaan myyttiin muistuttaa valkoisten ja erityisesti valkoisten miesten pelosta oman valta-aseman menettämisestä. Historian eri aikoina myytit ja stereotyypit ovat Yhdysvalloissa palvelleet valkoisten valta-aseman pönkittämistä (Kähkönen 2006, 7–8). Little Redin solvauksista kärsivä Jinx näkee automaattisesti kaikki köyhät valkoiset, jopa Garlockin talon liepeillä leikkivän kolmevuotiaan pikkupojan, rasisteina. Hän

“[t]ietää, että hillbillyt vihaavat neekereitä niin että kyllä heidän lapsensa vihaavat myös” (BB, 140).²¹

Vesta Garlock puhuu afrikkalaisamerikkalaisista ”eläimellisinä” olioina, joilla on ”saatanan merkki otsassaan” (BB, 15). Vestan pelko mustia kohtaan selittyy sillä, ettei hän ole tottunut mustiin ihmisiin, kuten hän Persialle kertoo: ”Kotipuoleessa meillä ei oo niitä juur lainkaan”, rouva Garlock selittää kiihtyneenä, ‘tai jos on, ne pysyttelee omis-sa oloissaan.’” (BB, 15).²² Persia vastaa repliikkiin ylistämällä kuuluisaa afrikkalaisamerikkalaista blues- ja jazzlaulajaa, Billy Eckstinea: ”Minä puolestani olen hulluna Billy Eckstineen. Ajaisin osavaltion läpi päästäkseni kuulemaan *hänen* lauluun” (BB, 15).²³ Persian ihannoiva asenne asettuu vastakkaiseksi Vestan avoimen ennakkoluuloisuuden kanssa, mutta saa ironisia sävyjä romaanin laajemmassa kontekstissa. Jo aikaisemmin on käynyt ilmi, että vaikka Persiaa kiehtovat musikaaliset afrikkalaisamerikkalaiset, hän asettaa itsensä kategorisesti mustien yläpuolelle ja ylläpitää systemaattisesti hierarkkista eroa meidän ”valkoisten” ja ”niiden” välillä. Kun Persia kieltää tyttärtään raitiovaunussa tuijottamasta ”niitä” ja tytär ihmettelee kieltoa, hän huomauttaa: ”Ne eivät tiedä mistään paremmasta, jotkut niistä. *Mutta me tiedämme.*” (BB, 23).²⁴

Rotuerottelun aikana mustat viihdyttäjät palvelivat valkoisen yleisön tarpeita ja ruokkivat heidän fantasioitaan (Nederveen Pieterse 1992, 141). Mustat muusikot toimivat Persiallekin fantasioiden objekteina, joita hän tarvitsee valkoisen minänsä tuottamiseen. Erottuaan miehestään Persialla on vaaleanruskeaihoinen rakastaja, Virgil Starling, joka on ammatiltaan jazzklarinetisti. Olleessaan naimisissa Duken kanssa, Persia on alati huolissaan kunniallisuudestaan, mikä liittyy aviomiehen kautta määrittävään statukseen ja tarpeesta ylläpitää sitä. Tutustuttuaan Virgiliin Persia sitä vastoin nauttii pahenuksesta, jonka hänen uusi mulattipoikaystävänsä aiheuttaa valkoisessa naapurustossa. Jutellessaan ystävänsä kanssa puhelimesta Persia ilmaisee tarvitsevasa Virgilia vahvistamaan omaa statustaan valkoisena: ”On miehiä, joiden ei tarvitse olla puhdasrotuisen *mustia*, jotta nainen voi tuntea itsensä puhdasrotuisen *valkoiseksi*,’ Persia Courtney on sanonut.” (BB, 152).²⁵ Avioeron jälkeen Persian sosiaalinen status laskee: hänestä tulee eronnut yksinhuoltaja ja hän joutuu muuttamaan köyhemmälle ja huonomaineiselle asuinalueelle. Tässä tilanteessa Virgil vahvistaa Persian valkoisuutta samaan tapaan kuin Vesta korosti Persian feminiinisyttä ja luokkaa. Valkoisen rodun suoma etuoikeus ei ole Persiankaan kohdalla horjumaton vaan hän joutuu jatkuvasti tasapainottelemaan ja ylläpitämäänsä asemaansa eri tavoin.

Oatesin romaani tuo Persia ja Iris Courtneyn avulla tarkoituksellisesti näkyväksi työväenluokkaisten valkoisten naishenkilöhahmojen suhdetta valkoisuuteen sekä siihen, miten luokka määrittelee heidän identiteettiään, statustaan ja sosiaalista liikkuvuuttaan. Huoli kunniallisuudesta ilmenee eri tavoin henkilöihahmojen arkipäiväisessä toiminnassa ja ruumiillisessa säätelyssä. Sosiaalista verkostoa ja sitä, miten

yhteisön sisäiset suhteet siinä toimivat, säätelee romaanin rotuerottelun aikaan sijoittuvassa kontekstissa tiukat säännöt, joiden kehyksissä eri tavoin rodun, luokan ja sukupuolen määrittämät henkilöhahmot toimivat ja tuottavat minäänsä. Romaani tuo esille säätelyn dynaamisuuden sekä sen miten nämä tekijät saavat eri tilanteissa erilaisia painoarvoja. Farichildin perheen representaatio tuo esille, miten rotu rajoittaa subjektien mahdollisuuksia ja sosiaalista liikkuvuutta. Garlockit puolestaan ilmentävät, miten luokka voi toimia leimaavana sosiaalisen aseman määrittäjänä. Köyhien valkoisten kulttuurisidonnaisia stereotyyppisiä peilaava Garlockin perhe toimii erityisesti työväenluokkaisten valkoisten perheiden statuksen vahvistajana. Toisaalta myös naapuruston musta työväenluokkainen väestö, josta esimerkkinä Minnie Fairchild, jähmettää heidät valkoisten köyhien kategoriaan ja projisoi heihin pelkojaan ja sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden katkeroittamia tuntojaan. Kokonaisuudessaan Oatesin romaani pyrkii nostalgisoimatta kuvaamaan, miten sosiaalisen hierarkian rakentumista säätelevät moninaiset, toisiinsa suhteutuvat diskurssit ja miten valta ja erot vaikuttavat sen komplisoituneessa dynamiikassa. Ennen kaikkea Oates, jonka tavoitteena on tuotannossaan kritisoida yhdysvaltalaisista yhteiskuntaa, muistuttaa romaanillaan amerikkalaiseen kulttuuriin ja historiaan rakentuneesta epätasa-arvoisuudesta, jonka ymmärtäminen ja purkaminen edellyttää historiallista ja kontekstisidonnaisia tarkastelutapaa.

Viitteet

¹ Rotusokeus (color-blindness) viittaa amerikkalaisten liberaalien 1960-luvun jälkeen puoltamaan käsitykseen, joka korostaa optimistista ajatusta rotujen välisestä tasa-arvoisuudesta. Ajatus rotusokeasta yhteiskunnasta on tyypillistä valkoisille, jotka kieltävät hyötyvänsä rodun suomasta etuoikeutetusta asemasta. Rotusokeudesta Yhdysvalloissa ks. esim. Williams 1998; Gallagher 2003.

² Oates on vuoteen 2009 mennessä julkaissut mm. 31 novellikokoelmaa ja 55 romaania.

³ Teosta ei ole suomennettu. Kaikki artikkelissa esiintyvät sitaatit romaanista ovat omia suomennoksiani.

⁴ Ks. esim. Bender 1987, 4; Waller 1979, 70; Cunnigham 1989; Creighton 1992, 19, Cologne-Brooks 2005, 235.

⁵ Intersektionaalista lähestymistapaa on Yhdysvalloissa teoretisoitu erityisesti niin kutsutun kriittisen rodun tutkimuksen (critical race studies) ja mustan feminismin (black feminist thought) piirissä. Pioneereja ovat olleet mm. Kimberley Crenshaw ja Patricia Hill Collins. Myöhemmin mm. Leslie McCall on teoretisoinut lähestymistapaa keskittymällä sen metodologisiin haasteisiin. Ks. Crenshaw 1991; Collins 1990; McCall 2005.

⁶ Vaikka tämä tunnustetaan yleisesti, taloudellinen ja kulttuurinen erotetaan luokan tutkimuksessa usein toisistaan analyttisesti, mitä pidetään ongelmallisena. Esimerkiksi kulttuurintutkijoita ja kirjallisuudentutkijoita on kritisoitu siitä, että fokuusoituminen kulttuuriseen kääntää usein huomion pois luokkaan liittyvistä materiaalisista

epäoikeudenmukaisuuksista, jotka saattavat merkittävästi rajoittaa subjektien toimijuutta (Jones 2003, 768; Skeggs 2004, 44; Crompton 2008, 26).

⁷ "[p]ushed his way into a woman's house, saying he wanted to use her bathroom, and urinated on her kitchen floor [-]."

⁸ "Not Little Red's mother, who is know to be sickly and erratic in her behavior – 'not right in the head' – and not Little Red's father, who isn't living with the family in Gowanda Street though he is known to be in Hammond somewhere."

⁹ Kyseessä on nk. "Eugenic Family Studies". Ks. Rafter 1988; English 2004; Wray 2006, 65-95.

¹⁰ "Haugen, Lukacs, McDermott...they all know Vernon Garlock, he's the kind of guy you shake your head over, a hard drinker, hot-tempered, always in some sort of trouble or other... and his kids, his older boys especially, everyone know what they're like.

¹¹ "('White trash', some Hammond residents might say, but not these: these are neighborhood people whose judgments are more subtly calibrated.)"

¹² "Her voice is a low hoarse scraping sound like steel wool scouring a pan, but Persia can recognize the accent: hillbilly."

¹³ "Persia [-] isn't the kind of person to suffer fools gladly. Nor is she the kind of person who feels much sympathy for grazy folk like Vernon Garlock's wife, whose people shouldn't let her wander around loose; Persia thinks maybe these grazy folk bring it all on themselves, their hard luck, even the way they look, blotched skin and missing teeth."

¹⁴ "Wouldn't it be comical if it wasn't so sad [-]."

¹⁵ Skeggs viittaa Bourdieun ajatukseen ruumiin ulkomuodon merkityksistä luokkaeroissa. Bourdieun mukaan luokkaerot ovat piirtyneet niin eleisiin, tapoihin kävellä, puhumiseen kuin syömiseenkin (1984, 466). Bourdieu näkee kulttuurisen pääoman voivan esiintyä paitsi suhteessa ruumiillisuuteen myös kuluttamiseen tai instituutioihin (vrt. esim. koulutus).

¹⁶ "[-.]. You tell your momma my aunt Vesta's all improved now...she went back home to West Virginia that she never wanted to leave...poor woman was just so unhappy up her. And I don't blame her none, the nasty weather we got to put up here, and' – casting a covert glance at the nurse-receptionist close by – 'the kinds of people you run into that don't give a damn if live or die once they get the word on you you ain't *rich*. [-]."

¹⁷ "[-.] Persia conscious of people on the street staring at them. Staring at Vesta Garlock, and staring at *her*. Persia Courtney with her gorgeous red-blond hair, "strawberry" blond as it's called, her black and white polka-dot silk dress, her spike-heeled black patent leather pumps... the pretty outfit she wears in her position (Persia does not refer to it as a "job") as hostess at Lambert's Tea Room downtown. Persia Courtney, wife of Duke Courtney, and the hillbilly Garlock woman, who is ranting in her ear about *nigras* [-]."

¹⁸ "'*Garlock!* Everybody knows what *Garlock* means in this town! Just trash! Dirt! Lowest of the low! It's enough to make you sick to your stomach, all the fuss in the newspaper, the police asking questions! [-]. Those hillbilly trash beatin' and killinn' their own wives and children... worst kind of white folks exceptin' actual Nazis. And if it'd been a Negro boy instead, nobody'd give a good goddam!"

¹⁹ Köyhien valkoisten ja afrikkalaisamerikkalaisten kireät suhteet periytyvät kauempaa, jo ajalta ennen sisällissotaa. Ks. esim. Craven 1930; Roediger 1999, 56-60, 86; Lockley 1997, 59. Lockley tähdentää kuitenkin, etteivät syyt huonoihin suhteisiin perustuneet aina rotueron aiheuttamaan katkeruuteen vaan ne saattoivat vaihdella (Lockley 1997, 63-69).

²⁰ “Big juicy-black nigger cock!”

²¹ “Knows that hillbillies hate Negroes so their children must hate them too.”

²² “Down home we don’t hardly have them at all,’ Mrs. Garlock says excitedly, ‘or if we do, they keep to themselves.”

²³ “Me, I’m crazy for Billy Eckstine. I’d drive across the state, to hear *him* sing.” Billy Eckstine oli yksi ensimmäisistä afrikkalaisamerikkalaisista, joka saavutti suuren yleisön suosion.

²⁴ “They don’t know any better, some of them. *But we do.*”

²⁵ “There’s some men don’t need to be pure *black* to make a woman feel pure white,’ Persia Courtney has said.”

Lähteet

Kaunokirjallisuus

OATES, JOYCE CAROL 1967: *A Garden of Earthly Delights*. New York: Vanguard.

OATES, JOYCE CAROL 1991: *Because It Is Bitter, and Because It Is My Heart* (=BB). 1990. New York: Plume.

OATES, JOYCE CAROL 1963: *By the North Gate*. New York: Vanguard.

OATES, JOYCE CAROL 2007: *The Gravedigger’s Daughter*. New York: Ecco Press.

OATES, JOYCE CAROL 1971: *Wonderland*, New York: Vanguard.

OATES, JOYCE CAROL 1966: *Upon the Sweeping Flood and Other Stories*. New York: Vanguard.

KUREISHI, HANIF 1990: *The Buddha of Suburbia*. London: Faber & Faber.

Tutkimuskirjallisuus

ALGEO, KATIE 2003: Locals on Local Color: Imagining Appalachian Identity. *Southern Cultures* 4.4, s. 27–54.

BENDER, EILEEN TEPER 1987: *Joyce Carol Oates, Artist in Residence*. Bloomington & Indianapolis: Indiana UP.

BLOOM, HAROLD 1987: Introduction. *Modern Critical Views: Joyce Carol Oates*. Ed. Harold Bloom. New York & Philadelphia: Chelsea House Publishers, s. 1–6.

BOURDIEU, PIERRE 1984: *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Alkuteos: *La Distinction. Critique sociale du jugemet*. Trans. Richard Nice. London: Routledge & Kegan Paul.

CAMERON, ARDIS 2002: When Strangers Bring Cameras: the Poetic and Politics of Othered Places. *American Quarterly* 54.3, s. 411–435.

COLLINS, PATRICIA HILL 1990: *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment*. Boston: UnwinHyman.

COLOGNE-BROOKES, GAVIN 2005: *Dark Eyes on America: The Novels of Joyce Carol Oates*.

- Baton Rouge: Louisiana State University.
- CRAVEN, AVERY O. 1930: Poor Whites and Negroes in the Antebellum South. *The Journal of Negro History* 15.1, s. 14–25.
- CREIGHTON, JOANNE 1992: *Joyce Carol Oates: Novels of the Middle Years*. New York: Twayne.
- CRENSHAW, KIMBERLEY 1991: Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. *Stanford Law Review* 43.6, s. 1241–1299.
- CROMPTON, ROSEMARY 2008: *Class and Stratification*. Third edition. Cambridge & Malden: Polity Press.
- CUNNINGHAM, FRANK R. 1989: The Enclosure of Identity in the Earlier Stories. *American Women Writing Fiction. Memory, Identity, Family, Space*. Ed. Mickey Pearlman. Lexington: Oxford UP, 9–44.
- DALY, BRENDA 1996: *Lavish Self-Divisions: The Novels of Joyce Carol Oates*. Jackson: UP of Mississippi.
- DICKERSON, DEBRA J. 2009: Class Is the New Black. *Mother Jones* 34.1, s. 46–47.
- DU BOIS, W.E.B. 1903: The Talented Tenth. *The Negro Problem*. Eds. W.E.B. Du Bois, P.L. Dunbar & C.W. Chesnutt. New York: AMS Press, s. 31–75.
- ENGLISH, DAYLANNE K. 2004: *Unnatural Selections: Eugenics in American Modernism and the Harlem Renaissance*. Chapel Hill and London: U of North Carolina P.
- FELSKI, RITA 2000: Nothing to Declare: Identity, Shame, and the Lower Middle Class. *PMLA* 115.1, s. 33–45.
- FOLEY, NEIL 1999: *The White Scourge: Mexicans, Blacks, and Poor Whites in Texas Cotton Culture*. Berkeley and Los Angeles: U of California P.
- GALLAGHER, CHARLES A. 2003: Color-Blind Privilege: The Social and Political Functions of Erasing the Color Line in Post Race America. *Race, Gender & Class* 10.4, s. 22–37.
- HARKINS, ANTHONY 2004: *Hillbilly: A Cultural History of an American Icon*. New York: Oxford UP.
- HARTIGAN, JOHN JR. 1997: Name Calling: Objectifying “Poor Whites” and “White Trash” in Detroit. *White Trash: Race and Class in America*. Eds. Matt Wray & Annalee Newitz. New York: Routledge, s. 41–56.
- HOOKS, BELL 2000: *Were We Stand: Class Matters*. New York and London: Routledge.
- JONES, GAVIN 2003: Poverty and the Limits of Literary Criticism. *American Literary History* 15.4, 765–792.
- KINCHELOE, JOE L. & SHIRLEY R. STEINBERG 1998: Addressing the Crisis of Whiteness: Reconfiguring White Identity in a Pedagogy of Whiteness. *White Reign: Deploying Whiteness in America*. Eds. Joe L. Kincheloe et al. New York: St. Martin’s Griffin, 3–29.
- KIVIMÄKI, SANNA 2008: “Kadonnutta luokkaa etsimässä.” *Kulttuurintutkimus* nro 25. 2008:4, 3–8.

- KÄHKÖNEN, LOTTA 2006: "Tiedän millainen värillinen mies on" – rodun ja seksuaalisuuden diskurssit Joyce Carol Oatesin novellissa "Ahdistelija". *Avain* 3/2006, 4–21.
- LOCKLEY, TIMOTHY J. 1997: Partners in Crime: African Americans and Non-slaveholding Whites in Antebellum Georgia. *White Trash: Race and Class in America*. Eds. Matt Wray & Annalee Newitz. New York: Routledge, s. 57–72.
- MASON, CAROL 2005: Hillbilly Defence: Culturally Mediating U.S. Terror at Home and Abroad. *NWSA Journal* 17.3, s. 39–63.
- MCCALL, LESLIE 2005: The Complexity of Intersectionality. *Signs* 30.3, s. 1771–1801.
- MIAH, MALIK 2009: What Obama's Victory Means about Race and Class. *International Viewpoint* IV408. <<http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article1601>> (15.1. 2009)
- NEDERVEEN PIETERSE, JAN 1998: *White on Black: Images of Africa and Blacks in Western Popular Culture*. 1992. New Haven & London: Yale UP.
- NEWITZ ANNALEE & MATT WRAY 1997: Introduction. *White Trash: Race and Class in America*. Eds. Matt Wray & Annalee Newitz. New York: Routledge, s. 1–12.
- PAJALA, MARI 2008: "Muistojen Laila Kinnunen. Luokka kulttuurisessa muistissa." *Kulttuurintutkimus* nro 25. 2008:4, 19–36.
- PENLY, CONSTANCE 1997: Crackers and Whackers: The Trashing of Porn. *White Trash: Race and Class in America*. Eds. Matt Wray & Annalee Newitz. New York: Routledge, s. 89–112.
- RAFTER, NICOLE H. (ED.) 1988: *White Trash: The Eugenic Family Studies 1877–1919*. Boston: Northeastern University Press.
- SKEGGS, BEVERLY 2004: *Class, Self, Culture*. London: Routledge.
- THERBORN, GÖRAN 1983: Why Some Classes Are More Successful than Others. *New Left Review*, 138, 37–55.
- WALLER, G.F. 1979: *Dreaming America: Obsession and Transcendence in the Fiction of Joyce Carol Oates*. Baton Rouge and London: Louisiana State UP.
- WILLIAMS, PATRICIA 1998: *Seeing a Color-Blind Future: The Paradox of Race*. New York: Farrar Straus.
- WINANT, HOWARD 1997: Behind Blue Eyes: Whiteness and Contemporary U.S. Racial Politics. *Off White: Readings on Race, Power, and Society*. Ed. Michelle Fine et al. New York: Routledge, 40–53.
- WRAY, MATT 2006: *Not Quite White: White Trash and the Boundaries of Whiteness*. Durham: Duke UP.